

розуміння господарської відповідальності, науковці-юристи досліджують це питання і в сьогодення.

Література

1. Подоляка А.М. Господарсько-правова відповідальність та сучасні засоби її застосування. *Наше право*. 2010. № 4, ч. 2. С. 138-144.

2. Актуальні проблеми господарського права: навч. посіб. / за ред. В.С. Щербини. Київ: Юрінком Інтер, 2012. 528 с.

3. Шевченко Н.М. Господарсько-правова відповідальність та господарські санкції. *Університетські наукові записки*. 2005. № 3 (15). С. 175-179.

3. Заярний О.А. Деякі особливості господарсько-правової відповідальності за порушення організаційно-господарських зобов'язань, що виникають з договорів. *Вісник господарського судочинства*. 2009. № 7. С. 171-177.

4. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення 15.03.2021).

5. Білецька В.В. Оперативно-господарські санкції в механізмі господарсько-правової відповідальності. *Правозахисний рух: історія та сучасність*. 2015. № 8. С. 256-258.

УДК 346.21(043.2)

Мотоліна О.О., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Мілімко Л.В., к.ю.н., доцент

ЗАХИСТ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА

Здійснення реформ в Україні спрямоване на модернізацію економіки та законодавства, упровадження новітніх технологій, залучення іноземних інвестицій, підвищення конкурентоспроможності вітчизняного товаровиробника з метою виходу на світові та європейські ринки. Тобто Україна орієнтується на чинну у провідних європейських країнах модель економіко-правового розвитку. Реформування економіки і розвиток різноманітних правовідносин повинні передбачати гарантію розгляду та вирішення спорів за критеріями ефективності, справедливості та оперативності. Захист прав та охоронюваних законом інтересів суб'єктів господарювання повинен здійснюватися за допомогою форм та засобів, визначених у законодавстві. Особливо це стосується сфери вирішення господарських спорів, що може і повинно бути використано не лише як фактор захисту зазначених осіб, але й як стимул для справедливого та ефективного розгляду спорів.

Згідно з ч. 5 ст. 55 Конституції України у кожного є право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права та свободи від порушень та протиправних посягань. Тобто кожна особа має право вільно обирати не заборонений законом засіб захисту прав і свобод. Стаття 20 Господарського кодексу України зазначає, що кожний суб'єкт господарювання та споживач має право на захист своїх прав і законних інтересів. При цьому у законодавстві підкреслено, що суб'єкт господарювання може використовувати різні форми та засоби захисту своїх прав та законних інтересів [1]. Особливою формою захисту є медіація, яка лише починає з'являтися у господарських відносинах.

Верховна Рада 03.11.2016 р. прийняла за основу проект Закону України «Про медіацію» (№ 3665), де запропоновано визначити правові засади упровадження та проведення позасудової процедури врегулювання конфліктів за взаємною згодою сторін конфлікту (медіації) та за участю посередника (медіатора), принципи та порядок проведення медіації, а також статус медіатора. На теперішній час на обговоренні у фахівців знаходиться проект № 6232 Господарського процесуального кодексу України (далі – проект ГПК). Взагалі проект можна охарактеризувати як певний крок до удосконалення господарського процесу, але результати ретельного аналізу свідчать, що деякі положення викликають заперечення.

Якщо проаналізувати всі статті Глави 4 проекту ГПК, то можна зробити висновок, що це, начебто, медіація, але за усталеною міжнародною практикою цей процес не можна віднести до медіації. У зв'язку з існуванням проекту Закону України «Про медіацію», який тривалий час був на обговоренні та практично всі суперечливі положення якого було усунуто, виникає питання стосовно необхідності впровадження інституту медіації у господарському процесі за відсутності загального законодавчого акта щодо її забезпечення. Згідно з проектом Закону України «Про медіацію», медіація – це альтернативний (позасудовий) метод вирішення спорів, за допомогою якого дві або більше сторони спору намагаються в рамках структурованого процесу за участі медіатора досягти згоди для вирішення їхнього спору. Тобто врегулювання спору за допомогою медіації є можливим за межами суду, суддя не може бути медіатором. Медіатор – це незалежний посередник, який допомагає сторонам спору у його вирішенні шляхом медіації. Медіатор не може бути представником державних органів, тим більше він не може бути суддею. Медіатор не вирішує конфлікт між сторонами, не постановляє обов'язкове для них рішення і не пропонує якихось варіантів вирішення спору. Сторони розробляють варіанти врегулювання спору на підставі власних інтересів та потреб. У проекті ГПК у ст. 189 зазначено, що суддя може запропонувати сторонам можливий шлях мирного врегулювання спору, що суперечить сутності медіації [4].

Основне місце в забезпеченні ефективності захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання належить нормам ГПК як основного нормативного акта, на підставі якого господарський суд вирішує господарські спори.

Судовий захист суб'єктів господарювання є найефективнішою формою поновлення порушених прав, тому що суд є незалежним органом, який підпорядковується тільки Закону.

Тому слід зазначити, що стрімкий розвиток альтернативних форм захисту (медіація, арбітраж, третейський суд та ін.) у багатьох країнах, попри відмінності правових систем, мають багато спільного, тому необхідно вивчати накопичений досвід інших країн. Однак, враховуючи досвід інших країн, не варто забувати свій власний, який має багатотисячлітню історію.

Література

1. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 № 1798-ХІІ. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#n2191> (дата звернення 24.03.2021).

2. Задихайло Д.В., Пашков В.М., Бойчук Р.П. та ін. Господарське право: підруч. / за заг. ред. Д.В. Задихайла, В.М. Пашкова. Харків: Право, 2012. 696 с.

3. Щербина В. Проблема захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання (матеріально-правовий та процесуальний аспекти). *Українське комерційне право*. 2007. № 8. С. 12-20.

4. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18.03.2004. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 29. Ст. 367.

УДК 346.34(043.2)

Осталецький А.А., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Мілімко Л.В., к.ю.н., доцент

УМОВИ ДОГОВОРУ ПОСТАВКИ ПРОДОВОЛЬЧИХ ТОВАРІВ

Найдоцільнішою правовою формою регулювання господарських відносин із постачання продукції і товарів є договір поставки. Договір – це основний документ, що визначає права та обов'язки сторін із поставок усіх видів товарів. Підприємства є вільними у виборі предмета договору, визначенні зобов'язань, будь-яких інших умов господарських взаємовідносин, за винятком випадків поставки товарів за міждержавними угодами.